

Markedsrapport for Rusland

December 2020

Baggrund

Rusland blev ramt af økonomisk krise i 2014-2015 pga. olieprisernes styrtdyk og indførelsen af vestlige sanktioner efter den russiske annektering af Krimhalvøen og støtte til løsrivelsesmilitser i Østukraine. Siden gjorde olieprisen et svagt men mærkbart comeback, og Rusland og internationale investorer lærte at leve med de vestlige sanktioner. I 2020 er landet ramt af en ny økonomisk krise pga. endnu et styrtdyk i oliepriserne og en corona-epidemi. Rusland er det fjerde hårdest ramte land i verden målt på antal smittede. Landets autokratiske og eliteinteressestyrede politiske system under Vladimir Putins mangeårige ledelse begrænser desuden potentialet for fremtidig økonomiske udvikling. Rusland gør derfor efter EKF's vurdering ikke comeback som et lovende "emerging market" foreløbigt.

Alligevel tilbyder Rusland muligheder. Landet er relativt godt polstreret til at komme igennem den aktuelle dybe økonomiske nedtur, og et stort moderniseringsbehov i mange sektorer og svag, men dog positiv økonomisk vækst, skaber igen eksportmuligheder for danske virksomheder. For Rusland har et stort efterslæb i forhold til investeringer på en række områder, herunder i industrien, landbruget og inden for infrastruktur. Ifølge EKF er de politiske og kommercielle risici på forretninger i landet dog på et højere niveau på den mellemlange og lange bane i forhold til tidligere

Tabel 1: Økonomiske nøgletal for Rusland

	2018	2019	2020	2021 (Skøn)	2022 (Skøn)	2023 (Skøn)
Real BNP-vækst (pct.)	2,5	1,3	-7,3	2,9	1,9	1,6
Inflation (pct.)	2,9	4,5	3,2	3,5	4,2	4,3
Offentlig budgetbalance (pct. af BNP)	2,8	2,1	-4,2	-3,1	-1,2	2,2
Offentlig gæld, brutto (pct. af BNP)	15,3	16,9	19,4	21,0	22,6	24,7
Betalingsbalance (pct. af BNP)	6,8	3,9	0,6	0,8	1,6	1,4
Udenlandsgæld, brutto (pct. af BNP)	27,3	25,6	27,4	21,9	16,9	13,3
Privat kreditgivning (vækst i pct.)	13,3	15,1	16,0	17,1	16,9	16,7
Valutakurs, RUB:USD	4,8	4,6	5,2	5,3	5,0	5,0

Kilde: IHS Connect.

Anm: Data behandlet af EKF.

Markedsrapport
udarbejdet af
Dansk Erhverv i
samarbejde med
Danmarks Eksport-
kredit – EKF.

DANSK
ERHVERV

Økonomisk udvikling

Efter en række gyldne år i 00'erne vågnede Rusland brat op til en ny virkelighed med finanskrisen i 2008. I sommeren 2014 oplevede landet endnu et eksternt chok, da oliepriserne tog et styrtdyk ned omkring 36 USD pr. tønde på lavpunktet i januar 2016. Men det skulle blive endnu værre i 2020, hvor nedgangen i verdens økonomiens vækst som følge af corona-epidemien i foråret sendte oliepriserne i frit fald til 20 USD pr. tønde.

En lav oliepris er skidt nyt for Ruslands økonomi, for råstofindtægterne bidrager med omkring 25 pct. af det russiske nationalprodukt og med 50 pct. af statens indtægter. Ifølge beregninger fra Verdensbanken ville Rusland have nulvækst i økonomien ved en oliepris på 50 USD pr. tønde.

Siden de ramte bunden i foråret, er olieprisen kravlet op igen til omkring 40 USD pr. tønde. Men det er langt fra prisen på omkring 70 USD pr. tønde før corona-krisen og endnu længere fra den tidligere typiske pris i 00'erne på omkring 100 USD. Fortsat begrænsning af udbuddet af olie og kinesisk økonomis relativt hurtige tilbagevending til positiv vækst holder hånden under oliepriserne. Der er dog kun udsigt til en svag stigning i prisen i 2021 i forhold til 2020-niveauet, da væksten i de største aftagermarkeder, Europa og Nordamerika, stadig forventes at være underdrejet.

De lave oliepriser har sammen med manglende indenlands efterspørgsel og omkring 1,2 mio. corona-smittede bragt russisk økonomi i recession. Dertil kommer de politiske og økonomiske sanktioner, som Vesten i 2014 iværksatte over for Rusland efter annekteringen af den ukrainske Krim-halvø. Sanktionerne rammer især banker, energivirksomheder, våbeneksport og statsejede datterselskaber i udlandet. Det har også betydet, at udenlandske investorer er varsomme med at investere i Rusland.

Russisk BNP forventes at falde med godt 7 pct. i 2020, hvilket er det største fald siden finanskrisen. Den russiske centralbank må for tiden grave dybt i valutareserverne for at holde kursen på rublen, der er presset af de lave oliepriser, nogenlunde oppe. Alligevel er rublen faldet med næsten 25 procent i forhold til den amerikanske dollar siden foråret. Rusland har dog en af de største valutareserver i verden, så landet kan klare skærene et godt stykke tid.

Som konsekvens af den forværrede økonomiske situation har Putin lukket landet endnu mere om sig selv. Økonomer vurderer, at den russiske import vil falde med 27 pct. i år pga. manglende indenlandsk efterspørgsel og en politik, der forsøger at fremme indenlandsk producerede varer fremfor udenlandske. Alligevel vurderer økonomer, at Ruslands handelsoverskud rammer det laveste niveau i mere end to årtier.

Putins strategi er som de seneste to årtier at holde på pengene. Udadtil skal det give indtryk af en stærk økonomi i en krisetid, men indadtil sker det på bekostning af langsigtede vækstmuligheder og bedre levestandard for borgerne. En stort anlagt offentlig investeringsplan på 360 mia. USD er udskudt pga. landets recession og hullet i statsbudgettet i forbindelse med corona-krisen og faldende olieindtægter.

Den offentlige økonomi blev inden corona-krisen trimmet, og hænger sammen ved en oliepris på 40-50 USD pr. tønder. Men der er dog fortsat store offentlige udgifter til blandt andet forsvar og pensioner. Rusland opgav ved olieprisfaldet i 2014 at fastholde rublens faste kurs over for den amerikanske dollar, hvilket har fordyret importen og dermed hjulpet med til at Rusland hidtil har kunnet opretholde et solidt overskud over for udlandet trods lave oliepriser. Valutakursen, der nu flyder næsten frit, er dog blevet mere

volatil, men bestemmes nu mere grundlæggende af markedskræfterne, hvilket gavner russiske eksporterhverv og turismen.

På længere sigt vil Ruslands økonomi efter EKF's vurdering ikke gøre comeback som højvækstmarked, men køre i slæbesporet medmindre der gennemføres væsentlige strukturelle økonomiske reformer, der øger produktiviteten og udvikler nye sektorer. Der skal skabes mere indenlandsk konkurrence og afvikles offentlige og private monopoler for at øge produktiviteten, et ufleksibelt arbejdsmarked skal gøres mere dynamisk, pensionsalderen er for lav med flere ældre, der træder af på pension end unge, der træder ind i arbejdsstyrken. Ikke mindst har Rusland et usædvanligt dårligt erhvervsclima, der hænger sammen med landets politiske system. Alt fra høj korruption og ringe sikring af ejendomsretten til et retsvæsen, der er politiseret og korruperet af politiske og økonomiske særinteresser hvilket forvrider markedet og svækker incitamenterne for private til at investere til fordel for de er politisk velforbundne, som ikke nødvendigvis repræsenterer de bedste og investeringer. Og så er der oliens langsigtede fremtid. Olieforbruget i verden vil ifølge oliemastodonten BP fortsat stige lidt i de kommende 10 år, men så klinge af. Det er dårligt nyt for oliestater, der i god tid må omstille sig til tiden efter olieæraen.

Tabel 2: **Ruslands handelsforhold til Danmark**

Dobbeltbeskatningsaftale med Danmark	Ja, siden 1996
Frihandelsaftale med EU	Nej
Dansk vareeksport til Rusland (2019)	7,30 mia. DKK
Dansk tjenesteeksport til Rusland (2019)	5,37 mia. DKK
Dansk vare- og tjenesteeksport til Rusland (2019)	12,67 mia. DKK
Dansk vareimport fra Rusland (2019)	10,79 mia. DKK
Dansk tjenesteimport fra Rusland (2019)	5,47 mia. DKK
Dansk vare- og tjenesteimport fra Rusland (2019)	14,03 mia. DKK
Danske investeringer i Rusland (K2 2020)	12,3 mia. DKK
Russiske investeringer i Danmark (K2 2020)	9,0 mia. DKK
Danske datterselskaber i Rusland (2018)	166 (22.054 ansatte)

Kilde: SKAT, Europakommissionen og Danmarks Statistik.

Anm: Data indsamlet og behandlet af Dansk Erhverv. Seneste udgave af DBO med Rusland er fra 2002.

Politisk udvikling

Ruslands annektering af Krimhalvøen og støtte til Ukrainske separatister i Østukraine og intervention i borgerkrigen i Syrien har gået stik imod den amerikanske-vestlige verdensorden og sat forholdet til USA og EU på en hård prøve. Som reaktion på Ruslands ageren har USA og EU indført økonomiske sanktioner siden 2014.

Afsløringer af Ruslands forsøg på at påvirke det amerikanske præsidentvalg i 2016 har i høj grad også forsuret Ruslands forhold til USA og vanskeliggjort en optøning i overskuelig fremtid. De amerikanske og europæiske Rusland-sanktioner vil derfor næppe efter EKF's vurdering blive tilbagerullet foreløbigt medmindre Rusland giver klare politiske indrømmelser i Ukraine og Syrien. Det er der ikke udsigt til – i hvert tilfælde så længe Putin sidder ved roret. Samtidig binder mistanken om samarbejde mellem præsident Trump og Rusland i 2016-valgkampen Trump på hænder og fødder i Ruslands-politikken. Det dårlige forhold mellem Rusland og de vestlige lande vil dermed fortsætte i den overskuelige fremtid efter EKF's vurdering, hvilket skaber højere usikkerhed på det russiske marked.

Indenrigspolitisk havde Putinstyret økonomisk medvind i 00'erne og opnået stor popularitet efter Tjetjenienkrigene i 1990'erne. Men med udhulede lønningsposer og stigende fattigdom pga. den økonomiske nedtur og offentlige besparelser er styrets popularitet faldende. Demonstrationer og en mere aktiv opposition er blevet en del af dagens orden i de russiske storbyer ligesom hårdere undertrykkelse og overvågning er blevet indført.

Spørgsmålet er, om Putinkredsen kan holde sig ved magten og holde sammen på det vidtstrakte rige på længere sigt. Det er efter EKF's vurdering sandsynligt, at Putin og eliten omkring ham beholder grebet om magten også efter præsidentvalget i 2024. En forfatningsændring har gjort det muligt for Putin at genopstille til en ny præsidentperiode og i princippet sidde frem til 2036. Sikkerhedsforanstaltninger for Putin og eliten omkring ham vil blive prioriteret i forbindelse med politiske beslutninger på bekostning af økonomisk vækst også selvom de resultater i, at den bredde befolkning bliver ringere stillet.

Tabel 3: **Rusland på globale ranglister**

Verdensbankens "Forsknings- & Udviklingsudgifter" (pct. af BNP)	37 (ud af 149)
WIPO's Global Innovation index	47 (ud af 131)
World Economic Forum's Global Competitive Index	43 (ud af 141)
Transparency International's "Corruption by country"	137 (ud af 180)
Verdensbankens "Ease of doing business"	28 (ud af 190)
Verdensbankens individuelle parameter:	
Bureaukrati ved opstart af virksomhed (efter laveste niveau)	40 (ud af 190)
Bureaukrati ved import/eksport (efter laveste niveau)	99 (ud af 190)
Håndhævelse af kontrakter (efter bedste håndhævelse)	21 (ud af 190)
Indbetaling af skatter og afgifter (efter letteste indbetaling)	58 (ud af 190)
Registrering af fast ejendom (efter mest effektive registrering)	12 (ud af 190)
Udstedelse af byggetilladelser (efter letteste niveau)	26 (ud af 190)

Kilde: Nyeste udgave af ovennævnte publikationer.

Anm: Forskning- & udviklingsudgifter er landenes senest indberettede tal til Verdensbanken.

Tabel 4: **Markedsmuligheder**

Med en befolkning på 147 mio. er der en anseelig købekraft i Rusland. Og med omfangsrige sanktioner mod landet, er der et stigende behov for at blive mere selvforsynende.

Cement- og rørløsninger- Den store olie/gasindustri i Rusland medfører et løbende behov for nødvendige investeringer i sektoren, som imidlertid for de statsejede giganters vedkommende er omfattet af sanktioner. Ruslands øvrige infrastruktur skal opgraderes. Det kan åbne for danske leverancer inden for blandt andet cement og rørløsninger. Her kan der imidlertid være udfordringer med de gældende EU-sanktioner

Vand og vedvarende energi- Rusland har udfordringer i forhold til at effektivisere og optimere sine vand-, energi- og spildevandsnetværk. Landet satser på mere vedvarende energi som sol- og vindkraft, der nu er konkurrencedygtige med nyopførte kulværker. Dermed kan Rusland også frigive naturgas til eksport fremover, som aktuelt bruges til elproduktion. Flere større vindenergiauktioner har allerede været afholdt. Der ligger et dansk potentiale på dette område for tekniske løsninger.

Landbrugsproduktion- Rusland er langt bagefter på landbrugs- og fødevarerområdet og må modernisere, hvis landet skal kunne producere flere fødevarer og af højere kvalitet. Her kan dansk ekspertise inden for produktionsudstyr, genetik og eksempelvis staldløsninger finde et voksende marked.

Kilde: EKF.

10 største danske eksportvarer til Rusland

Tabel 5: **Overkategorier, 2019**

1.	Medicinske og farmaceutiske produkter 1.200 mio. DKK
2.	Maskiner og tilbehør til industrien 1.159 mio. DKK
3.	Kemiske materialer og produkter 719 mio. DKK
4.	Specialmaskiner til forskellige industrier 501 mio. DKK
5.	Elektriske maskiner og apparater 467 mio. DKK
6.	Tekniske og videnskabelige instrumenter 313 mio. DKK
7.	Foderstoffer (undt. umalet korn) 283 mio. DKK
8.	Levende dyr (spiselige) 270 mio. DKK
9.	Tekniske og videnskabelige instrumenter 52 mio. DKK
10.	Animalske og vegetabiliske materialer, rå 44 mio. DKK

Kilde: Danmarks Statistik.

Anm: Danmarks vareeksport til Rusland i 2019.

Tabel 6: **Underkategorier, 2019**

1.	Maskiner og anlæg til tørring 267 mio. DKK
2.	Tilberedt dyrefoder 261 mio. DKK
3.	Katalysatorer på brændstoffer, undt. med ædelmetal 251 mio. DKK
4.	Hornkvæg til avlsbrug 234 mio. DKK
5.	Tilberedte enzymer 187 mio. DKK
6.	Maskiner til næringsmiddels- og drikkevareindustrien 179 mio. DKK
7.	Statiske omformere 173 mio. DKK
8.	Frosne rejer 160 mio. DKK
9.	Menneske- og dyreblod 136 mio. DKK
10.	Andre haner og ventiler 103 mio. DKK

Kilde: Danmarks Statistik.

Anm: Top 10 underkategorier som ikke er underlagt diskretionering.

Tabel 7: **Modtagere af dansk vareeksport, 2019**

1.	Tyskland	104,1 mia. DKK
2.	Sverige	77,4 mia. DKK
3.	USA	75,9 mia. DKK
12.	Spanien	15,2 mia. DKK
13.	Finland	14,7 mia. DKK
14.	Belgien	13,5 mia. DKK
15.	Rusland	7,3 mia. DKK
16.	Tyrkiet	7,3 mia. DKK
17.	Tjekkiet	7,2 mia. DKK
18.	Australien	6,8 mia. DKK

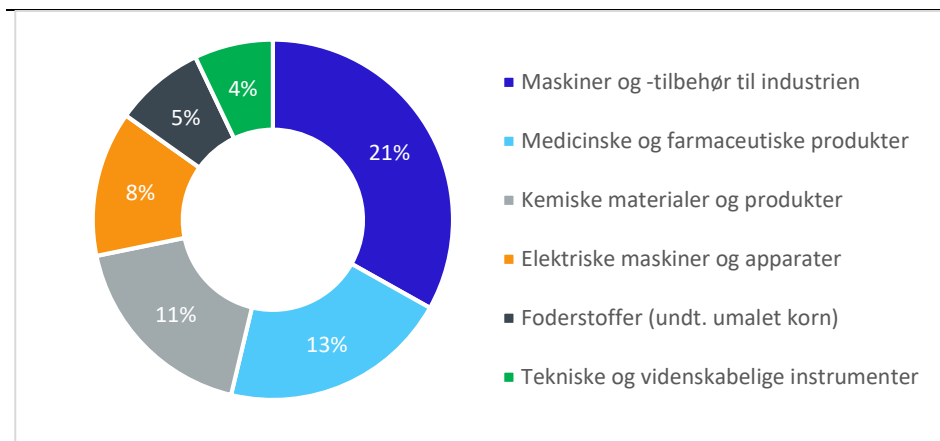
Kilde: Danmarks Statistik.

Kommercielt klima

Ruslands forretningsklima scorer som en høj risiko i EKF's model for kommercielt klima baseret på analysebureauet, IHS Markets data. Rusland har især udfordringer når det gælder håndhævelse af kontrakter og på korrupsion, som præger forretningsklimaet – især ift. større virksomheder. Korrupsionen, især den på højt politisk niveau, bevirker, at markedet bliver mere uforudsigeligt at navigere i. Ifølge EKF's kilder rapporterer mindre virksomheder til gengæld i mindre omfang om vanskeligheder. Landets domstole er dog langt fra uafhængige, hvorfor det i forbindelse med indgåelse af kontrakter kan være en god idé, at sikre at tvister afgøres ved domsinstanser uden for Rusland.

Dansk Eksportkredit vurderer løbende risikoen ved samhandel med verdensmarkedet. Risikoklassen afspejler risikoen for, at en køber ikke kan betale på grund af politiske risici i landet. Jo højere tallet er, des højere er risikoen. Rusland er i risikoklasse 4 ud af 7.

Figur 1: **Hovedkomponenter I den danske vareeksport til Rusland fra marts 2020 til august 2020**

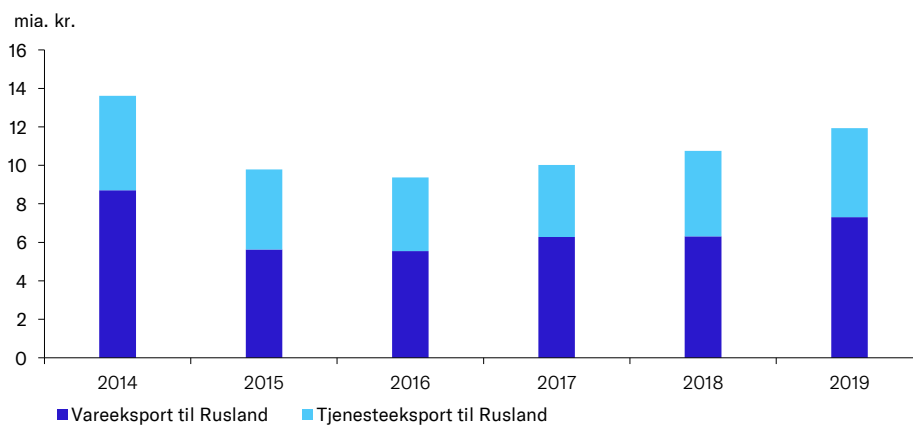

Kilde: Danmarks Statistik.

Anm: Procentsatserne er andel af den samlede danske vareeksport til Rusland for perioden.

De seneste 6 mdr. er Danmarks primære eksport til Rusland maskiner og tilbehør til industrien som har stået for hver femte krone.

Figur 2: **Dansk vare- og tjenesteeksport til Rusland fra 2014 til 2019**

Kilde: Danmarks Statistik.

Danmarks samlede eksport til Rusland tog et dyk i 2015 og er ikke kommet tilbage på niveau. Forholdet mellem varer og tjenesteydelser er 2/3.

Om Markedsrapport

Markedsrapport er en del af Dansk Erhvervs løbende overvågning af de internationale markeder og udkommer løbende i en opdateret version. Publikationen udarbejdes i samarbejde med Udenrigsministeriet og Danmarks Eksportkredit som besidder en helt særlig viden om handels- og forretningsvilkår på de vigtigste danske eksportmarkeder. Derudover bidrager Danmarks Statistik med de nyeste faktuelle tal på området.

Gengivelse af materiale fra Markedsrapport skal ske med Dansk Erhverv anført som kilde.

EKF- Danmarks Eksportkredit

Har du brug for en kredit til at udvikle din virksomhed eller levere en ordre til en kunde i udlandet? Har din eksportkunde brug for finansiering for at kunne købe dine varer? EKF er Danmarks Eksportkredit, og vi hjælper danske virksomheder frem i verden ved at finansiere jeres forretninger og tage de risici, der kan være forbundet med at handle med andre lande. Som en del af vores arbejde vurderer vi løbende økonomisk og politisk risiko på de fleste eksportmarkeder.

Kontakt EKF på 3546 2600 eller send en mail til ekf@ekf.dk hvis din virksomhed har brug for viden og finansiering til eksport eller er underleverandør til eksport.

Datakilder

Markedsrapport er baseret på en række solide statistikkilder, som Dansk Erhverv finder troværdige og kan levere opdaterede tal.

- Verdensbanken, *Ease of Doing Business*, tilgængelig på: <<https://www.doing-business.org/en/rankings>>
- Danmarks Eksportkredit, *Landevurderinger*, tilgængelig på: <<https://ekf.dk/landevurderinger>>
- World Intellectual Property Organization, *Global Innovation Index*, tilgængelig på: <<https://www.globalinnovationindex.org/home>>
- IHS Connect, *Economics & Country Risk Research and Analysis*, tilgængelig på: <<https://my.ihs.com/Connect>>
- World Economic Forum, *Global Competitive Index*, tilgængelig på: <<https://www.weforum.org/reports/how-to-end-a-decade-of-lost-productivity-growth>>
- Economist Intelligence Unit, *Country Analysis*, tilgængelig på: <<https://www.eiu.com/n/solutions/country-analysis/>>
- Europa Kommissionen, *Frihandelsaftaler*, tilgængelig på: <<https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/>>
- SKAT, *Dobbeltbeskatningsaftaler*, tilgængelig på: <<https://www.skm.dk/love/internationalt/dobbeltbeskatningsoverenskomster/#?page=1>>
- Danmarks Statistik har leveret følgende dataudtræk:
 - OFATS4: Danske datterselskaber i udlandet.
 - UHTL: Tjenestebalance, pr. kvartal.
 - SITC2R4Y: Værdi af import og eksport, SITC-hovedgrupper på år.
 - SITC2R4M: Værdi af import og eksport, SITC-hovedgrupper på måneder.
 - SITC5R4Y: Værdi af import og eksport, SITC-hovedundergrupper på år.

For yderligere information om Markedsrapport, herunder om muligheden for at blive samarbejdspartner, kontakt venligst Michael Bremerskov Jensen, fagchef for international handel, Dansk Erhverv, på tlf. +45 3175 2400 og mail: mje@danskerhverv.dk.